



Tarján Tamás

## Szemmagasságban VI.

Amikor ezt a jegyzetet írom, alig egy-két nappal vagyunk az idei – hivatalos számítás szerint a hatvanharmadik – ünnepi könyvhét befejezése után. Részletes statisztikák még nem jelentek meg a forgalomról, a listára vett kilencvenkét “hivatalos” újdonságból és mégennyi más friss kötetből álló kínálat szakmai, esztétikai mérleget egyleg csak az ünnep eufóriájában történt meg – annyi azonban bizonyos, hogy igényes és sikeres volt a rendezvény. Viták és vitapontok persze akadtak, szerzői jogi kérdésektől a különböző műfajok és tematikák arányaiig, vagy a könyvárak keltette indulatokig. Mégis, a könyvhét – az ezúttal ötnapos könyvünnep – kimagasló esemény volt a hazai kulturális életnek. Természetes hát, hogy “könyvhét és környéke” a forrásvidéke szemlélnék, mely – nem egészen véletlenszerűen – “a visegrádi hármak” közép-európai határokon túl nyújtózkodó epikájából válogat.

(*Író civílben*) Bohumil Hrabal fekszik az ágyában. Fölkel, borotválkozik. Csak egy pizsamanadrág van rajta. Kissé még álmosan töprengeni látszik, vagy talán épp nem gondol semmire. Netán azontöri a fejét, hogy melyik sörözöt keresse föl aznap.

Bohumil Hrabal fölkeresi a sörözöt. Mókázik a cimboráival. Inkább mosolyog, mintsem nevet. Jól érzi magát ezekben a hol elegánsabb, hol kopottabb prágai sörfészkekben. Ez a világ az ő igazi otthona.

Bohumil Hrabal Mészöly Miklós kisoroszi kertjében vendégeskedik, máskor Esterházy Péterrel – a “*monog-*

*ráfusával*” – együtt tekint egy könyvbe, cigarettafüstöt fúj. Fejét fogja, egy különös pomponos sapkával lep meg, kismacskát szorongat (a kutyákat ki nem állhatja).

Mindez *Hrapka Tibor* fotóin, a ZSEBCSELEK című kötetben. S bár mindez csupán periferiálisnak látszik, valójában csöppet sem mellékes. *Csehül író magyar írónak* érzett és nevezett kortársunk, Közép-Európa még nem Nobel-díjas “virtuális” Nobel-díjasa a SZIGETI LÁSZLÓ által készített interjúkötetet saját lehetséges önéletrajzi regényei, legalábbis érvényes önvallomásai egyikének fogadta el, a pár évvel

ezelőtti cseh kiadáskor. A cím egyébként azt jelzi, hogy – és akkor itt írjuk nagybetűvel az ő nevét is – BOHUMIL HRABAL Hidegkúti Nándor focista zsenialitása előtt tiszteleg: a hajdani aranycsapat klasszisa tudta zsebkendőnyi területen végrehajtani azokat a labdatrúkköket, amelyeknek irodalmi – és néha filozofikus, élet-megtartó – párhuzamait a prózaírás jelenkori cseh mestere a papírlap “zsebkendőjén” vagy az élet kutyaszorítóiban gyakorolja. (HIDEGKUTI egyébként lassacskán nemcsak a futballnak köszönheti halhatatlanságát – azaz végülis ugyancsak a fociból ered, hogy nemrég az

RTV Újságban Omar Sharif is Hidegkútít nevezte meg a magyarok reprezentánsaként. Merthogy mint ifjú egyiptomi válogatott labdarúgó, egykor ő fogta – próbálta fogni... – Nándit.)

Az önmagánál jelentéke-nyebbé és jelentésesebbé nő-vő anekdotikus elem természetesen valamennyi replikában megmutatkozik, kaján bölcsélettel átszőve. Valóságos novella az az emlékezés, amely a harmincöt-negyven körüli Hrabalt akkori házasc-kája mellett, a ferde tetejű fész-ker platóján látatja, mert csak ott juthatott egy kis áldott napfényhez, a sötét la-kásban nem. (Különben any-nyira napimádó, hogy negy-ven fokos kánikulában is át-megy az utca fényverte olda-lára. Ugyan jó barátságban van a sötéttel is – de egy dol-got nem szeret: az árnyékot.) A fészkerre helyezett bútorok lába ferdére fűrészelve, hogy ne billegjenek; szecesszió korbeli, "atommeghajású" ósírógép döngi betűit a felhőt-len magasban, az udvaron egy bernáthegyi kutya kis-kölykei botladoznak, maga az anyakutya fürdőnadrágokkal teleaggatva szaladgál, mert a játékos kedvű, legváltozato-sabb foglalkozású szomszédok szárítókötélnek is hasz-nálják merő játékoságból... Nem csoda, hiszen az egész díszes kompánia szellemi emberekből áll, esténként

Lao-Cet szeretnek olvasni...

Ez a kötet, a *Zsebcselek* fészertetőstül, bernáthegyis-tül, kocsmástul, s az asszo-nyokról, népekről, hazáról, halálról tett vallomásokkal együtt: életesszencia. Most indult kiadónak köszönhet-jük: a pozsonyi *Kalligram*-nak. Grendel Lajosék keresve sem találhattak volna – persze más újdonságaik, a szlovákiai magyar irodalom új, radikális hullámát bemutató könyveik mellett – márkásabb művet, mint ez az interjúregény. A sokoldalú literátor, drama-turg, irodalomszervező, Szi-geti László (Hrabal utószava szerint) eredetileg egy "szlo-vák, cseh és valamiféle dada-ista mondatok egyvelege-ként" ható alapszöveget tett le az író asztalára, aki a szemétkosárba akarta hajítani az egészet. Nem tette. Belenézett.

Kiváló könyvet hoztak össze ők hármán. Hrapka, a fotográfus, Szigeti, a kérdező, és Bohumil, aki nem mondott nemet.

\*

Hrabalológiai ismereteink gyarapodására szolgál a HÁ-ZIMURIK című önéletrajzi regény is, amelyhez az írónak nem volt szüksége riporterre. Mesélőnek alkalmazta viszont benne majdani felesé-gét – azt, akit a több, halálo-san szeretett és feleségül ven-

ni szándékozott nő közül utóbb tényleg feleségül vett. (Tapasztalom, sokaknak kife-jezett csalódás, hogy ez a het-vennyolc éves, ószhajúan ko-pasz prágai clochard magára vette a házasság kötelékét. Nos, további illúziórombolás végett közlöm: Hrabal – dr. Hrabal, mivelhogy Justitia fa-kultásán szerzett diplomát.)

Az *Európa Kiadó* újdonsága egy három kötetből álló folyam kezdete. Azzal, hogy a szerző átadja a szót az asszonymnak, tehát megszabadul az egyes szám első személyű mesélés terhétől és subjektív-ítésától, máris roppant el-őnyös epikai és önkritikai po-zíciót vív ki. (Nem) ő beszél, de róla beszélve beszél (nem ő)... A *Zádor Margit* által haj-lékonyan, szeretettelen, meghitten tolmácsolt könyv végeérhetetlen történelmi és személyes anekdotasorozat, amelyben azonban a kis his-tóriák, egymással korrelálva, az elmélkedés és a konfesszió magasába emelkednek. Bár-mily meglepő, Szent Ágoston-i és pascali vonatkozások, megszólalásmódok érzékel-hetők.

Sokat vissza-visszatérő, jelképesse váló motívum. Ilyen Hrabal tisztaságmániá-ja. Hősünket kezében gyökér-kefével, padlót súrolva pil-lantjuk meg (vagyis így pil-lantja meg a majdani feleség): világnézeti okokból és derűs energiákkal végzi fölösleges

buzgalmú munkáját. Energiáit nyilván annak köszönheti, hogy egy lakótárs, testes, éppen melltartós szokás, maga is tisztaságmániás, időről időre tápdús ételeket – elsőre épp magyar gulyást – fuvaroz neki. A tisztaságmánia átragad a majdani feleségre, átragad az olvasóra, és a gyökérkefe meg a padló kettőséből lassacskán minden értelmes emberi tevékenység munkaerkölce, illetve minden hasznos emberi munkálkodás terepe lesz. Tiszta szó, tiszta gondolat, tiszta erkölcs szükségeltetik – különben *meggörbülne a világ gyémánttengelye. Tisztának a tisztát őrizniük meg...* – mintha Hrabal (aki nem csekély jártasságot árul el másutt a magyar sorsban és irodalomban) ismerné egy nála fiatalabb és már nem élő *nagy* költőnk sorait.

Többször említették, hogy “a doktor úrnak” “az egyik szeme egy kicsit lejjebb van, mint a másik...” Tényleg. Hrapka Tibor fényképein is ellenőrizhető: a bal lejjebb van. Ilyen a prózája is. Minden szó egy kicsit lejjebb van, mint a szomszédja. Vagy fordítva: a jelzett szó például magasabbra szokken, mint a jelzője. Ez a lejjebb-szem a hrabali szöveg ritmusa. A textus nagyobb egységei is hasonlóképp igazodnak egymáshoz.

Elsőrendű mesterse vall, ahogy a látszólag pepecselő,

profán történetmondás időről időre, sűrűn eljut szakrális, szimbolikus, költői magaslataira. Ilyen például az a jelenet, melyet a leskelődő menyasszony és vőlegény megelőlegezett násznak gondolhatna, de nem, a férfi csak azért vetkőzteti gyöngéden a nőt, hogy a munkában elfáradt, elpiszkolódott testet – megint a tisztaságidea! – gyöngéden lefürdesse, a *lábmosás* gesztusával a krisztusi alázat tanújelét adva. Mi kell a gyönyörű, poétikus jelképhez? Egy rozszant lavór, természetesen.

A lavór után aztán jöhet bármi, kiderülhet, hogy a lámpát a plafonon egy műlábbal erősítették, a műláb Brettáé, a jövődöbéli sógoré volt, ő egyébként, a protézises, három nap múlva esküvői tanú lesz...

Parancsoljunk megálljat saját újramesélő kedvünknek, mert még mind a kétszázharmincnégy oldalt felidézzük így-úgy. Az író – egészen más sorsban – szinte a mi sorsunkat mondja-mondatja, a közös emberi sorsot mondja, ezért szinte a teljes könyv, az egész mese megül emlékeztünkben. Pedig az ezeryi inda, ciráda, mellékág olyan egyszerű, annyira egy... Annyi, hogy tisztának a tisztát...

\*

(*Tamás, ki nem szent*)  
Majdhogynem mindenki megfigyelhette már, hogy ha egy-egy mű hőséneke neve megegyezik a mi nevünkkel, akkor fokozott figyelemmel követjük a figura életfordulatait. Az ősi névmágia munkál ebben a jelenségben, a meggyőződés, hogy az azonos név sorsazonosságot is rejt, vagy sorsrokonságot indukálhat. Nem bolondság a *nomen est omen* feltételezése: a név – mindazok testamentumaként, akik már viselték – életformáló tényező.

Természetesen semmiben sem hasonlítok MILAN KUNDERA nálunk eddig csak szamizdatban ismert regénye – A LÉT ELVISELHETETLEN KÖNNYŰSÉGE – Tomáš keresztnevű orvos hősére. De hiába idősebb nálam évtizedekkel, hiába jár be országot-világot – hol emigránsként, hol szakemberként –, hiába szemlélem idegenül szeszélyes és zilált családi kapcsolatait, hiába gyakorolja azt a szép hivatást, amelyet – talán egyetlenként – a magam számára elképzelni sem tudnék: tehát hiába milliónyi a különbözős, mégiscsak “magamat” látom belé, mégiscsak “magunknak” keresek megnyugtató helyet Tamás, a hitetlen (Didimus), és Tamás, a hívő (az egyházatya Aquinói) között. Am nyilván hívhatnak valakit Gábornak, Péternek, Balázs-

nak, Sebestyénnek, sőt Klárának, Gizellának, Katalinnak, Eszternek is: a remekművű regény mindenkit a maga világába és igazába, sodrába és fõgondolatába babonáz.

Mint Hrabalnál a tisztálkodáseszme, úgy itt is van regényszervezõ alapmotívum. Ez pedig a világhoz és õnmagunkhoz való sebészi viszonyulás. Kundera, aki erõsen filozofikus, mégis pergõ regényében néha még fölõslegesen is megadja a jelenéses részek föloldását, ezt így mondja ki. "A szenvedélyes sebész alighanem találkozott a szenvedélyes szoknyavadással. Tomáš akkor sem tette le a képzeletbeli szikét, amikor a szeretőivel volt. Birtokba akarta venni, ami a legmélyükben rejtõzött, ami miatt fel kellett metszeni õket... Tomáš korántsem kéjszõvársága úzte a nõkhöz (a kéj valamiféle többletjuttalomként jelentkezett), hanem a vágy, hogy birtokba vegye a világot (hogy szikéjével felnyissa a világ fekvõ testét)".

A fõszereplõ szexuális állhatatlansága így morális gyengeség helyett tartalmas, világfõlfedezõ etikai izgalommá minõsül át. Csapodársága a létezés végtelenségének, ennek a keserves és birtokolhatatlan gazdagságnak szól. Ha a donjuanizmus e kései változatánál, a sokadik Casanova-történetnél többet nem fejezne ki Kundera, ak-

kor is szép, értékes olvasmányoknak számítana a hûvõsége fegyelmezett, életrõntgenezõ alkotás. Csakhogy Tomáš éppen 1968 táján nem találja a helyét, és nem pusztán megokolt állhatatlansága, hanem európai árvasága, közép-európai otthonatlansága miatt képtelen hûségesen kitartani szerelme, anygala, múzsája, jobbik énje és sorscsapása, a már a történet elején kiszemelt Tereza mellett (ez is beszélõ név? "Kis"? "Szent?").

Nem tart ki? Kitart. A kitartás tart ki õmellette, kitartásra képtelen mellett. A múltás válik kitartássá: elmúlik az, ami nem kitartás. A könyv legfájdalmasabb és legfõlemelõbb eleme az öregedés ábrázolása. Még a vétkeinkbõl is kiöregedünk. Kiöregedünk a "térsegbõl", Kelet-Közép-Európából, de más térségekben sem fiatalodunk. Kiöregszik alólunk a térség. Ki a kontinens. Éppen ebben a tragikus érzetben lesz az egyetlen biztonság Tomáš és Tereza együttléte: a vállra hajtott fej. Csak egymásban bízhatnak. Hivatás? "A hivatás számárság, Tereza. Nekem nincs semmiféle hivatásom. Senkinek sincs hivatása. És óriási megkönnyebbülést jelent, amikor az ember megállapítja, hogy szabad, hogy nincs hivatása."

Egy bizonyos emberi alkattól – a Tomáš-i alkattól – és egy bizonyos történelmi

eseménytõl – Európa 1968-ától – így jutunk el a cinizmus nélküli negációig. Nem szükséges hozzá kommentár. Csak egy megjegyzés: az *Európa* könyvheti újdonságát *Körtvélyessy Klára* magyaráította, borongós stílusban, rendíthetetlen hivatástudattal.

\*

(*Mrožek, morzsákban*)  
Amikor a *Színház* címû folyóirat 1990 augusztusában *Mrožek-fesztivál* címmel remek összeállítást közölt a hatvanadik születésnapjához érkezett íróról – egyébként egy Krakóban rendezett, valóságos Mrožek-fesztivál, a "nagy diadalmenet" kapcsán –, az életművet csak részben ismerõ magyar olvasó, színházbarát is megsejthette, mit jelent a kortársi lengyel kultúrának – az erkölcsnek és az õnbecsülésnek is, az irodalomnak és a színháznak is – SLAWOMIR MROŽEK, az évtizedek óta emigrációban élõ próza- és drámaíró tevékenysége. Közvetett, lényegében mégis folyamatos az õ jelenléte az utóbbi harminc esztendő Lengyelországában.

A *Pesti Szalon Könyvkidõ* a hazai Mrožek-képet kívánta árnyalni azzal, hogy LECKÉK A LEGÚJABB KORI TÖRTÉNELEMBÕL címen a nyolcvanas évek kisepikai termésébõl bocsátott közre válogatást *Pálfalvi Lajos*

szerkesztésében és fordításában. A kis kötet kétarcú: egyrészt remeklésekkel szolgál, másrészt egyes gyöngé kroki-jai, pamfletjei olvastán legfőljeb elfintorodunk.

Az egyenetlenség az általunk alighanem legjobban ismert, a drámaíró Mrožek írásművészetének is jellemzője volt, sőt nem szentségtörés kimondani, hogy abszurdoid, sőt *übü-oid* példázatainak néhány, politikai aktualitását és a kimondás fontosságát veszítve, irodalmi értékekkel már nem tündököl. Persze az *Emigránsok* például örökérvényű parabola, egyben szociográfiai jelentés a hazavesztésről, arról az otthontalanságról, amelyhez képest Tomášunk vesszőfutása meg se kottyán. (A darab kvalitásait nemrégiben a stuttgarti *tri-bühne* vendégjátéka, Székely Gábor vendégrendezése is igazolta. A "kisbetűs" kisszínház az ugyancsak Székely által színpadra állított *Tóték* at is elhozta, s talán az előadásokat nem ismerő olvasónak is sokat mond, hogy az *Emigránsok* AA, illetve XX nevű értelmiségi, illetve fizikai munkás hőstét a *Tóték* Órnagya, illetve Tót ura játszotta a Merlin Színházban zajlott vendég szereplésen.)

Az író persze nem precíz gép, akinek milliméternyi hiba nélkül kell egymás mellé rónia a betűket – bár halkán megjegyezzük, Mrožek egész

talentumában van valami, ami a múlandóság, a csak e századi jelentőség érzetét kelti. Ezt a gyanút azonban ne hangoztassuk egy szerencsére még lezáratlan oeuvre-ről szólva, s legyen mégegyszer intő jel a "nagy diadalmenet", az otthonin kívül a nagyvilágban is joggal kivívott megbecsültség.

A *Leckék*-kötet legjobb darabjai – az író egyik önéletrajza mellett – maguk is autobiográfiai indíttatású, fájdalmasan és kegyetlenül groteszk írások. Köztük is *Az orr*, amely nyilván gogoli ihletéssel arról a valóságos tényről értekezik, hogy a kamasz Mrožeknek hirtelen hatalmasan megnyúlt az orra (karikatúristái jószerivel csak egy orrnak szokták rajzolni az arcát). Ebből a fiziológiai vagy inkább fiziognómiai tényből a személyes gátlásokon kívül különféle származásbeli félreértések keletkeztek; de válaszként az agresszivitás. Az erkölcsi ember tiszta és bátor, gunyos és legyintő önkritikája, emlékezése ez. Nélkülözhetetlen a *Hamu, Gyémánt?* elmélkedése, magyarázatra nem szoruló címével.

Másfelől érdektelenül rutinos parafrázisok, szösszennetszerű íráskezdemények sorakoznak: alkalmi futamok. Például az egy oldal terjedelmű *Az ifjú Werther gyötrelmei* nem csekély, a fiatalok (igaz, a kivagyji, érdemet még nem

szerezett, máris nagyszájú fiatalok) elleni indulatot puffogat a levegőbe.

Éppen mostanában – értsd: júniusban – van az író születésnapja. Immár a hatvankettediket üli. Ő maga tartotta fontosnak jelezni, hogy nem 26-án van a nevezetes nap, amiként az majdnem minden lexikonban szerepel, hanem június 29-én (ha így nekünk könnyebb megjegyezni: Péter-Pálkor). A pontatlan anyakönyvezésből eredő hamis születési dátumnak, mondja Mrožek, egy haszna volt.

Így a világ minden titkosrendőrségének dossziéiban is hamis adattal szerepel. Amit olybá vehetünk, hogy nem is őt tartják nyilván. Az író nyilvánvarthatatlan.

\*

#### (Minden nyilvánvartható)

Az 1992-es esztendő alighanem legkiemelkedőbb eddigi hazai irodalmi eseménye Bodor Ádám régen várt nem-regény regényének megjelenése. Az időrendhez nem igazodó, novelláknál szerveesebben összefűződő, ám teljes történetegységet nem alkotó írások, a SINISTRA KÖRZET fejezetei "a dobrini természetvédelmi területen" játszódnak, ahol sem a természetet, sem az embert, sem semmi mást nem védenek – csakis magát a védelmet vé-

dik. Ha csak egyet akarunk kihallani a sokhúrú könyv által megzendített hangokból, akkor a legerősebb szólam ez: az államgépezet félelme alattvalóitól (végső soron túlszervezett, és ezért rosszul szervezett önmagától). A "védelemnek" ez a formája – sőt általában mindenfajta, ésszerű védelem, védekezés is – korlátozás, szabadsághiány. Bodor lenyűgöző légkörre-remtéssel ábrázolja, hogy ahol kezdetét veszi, majd elharapózik a szabadságkorlátozás, ott a korlátozók is mind kevesebb szabadsággal rendelkeznek, és a gyilkosok is a legrútabb halállal végezhetik. *Sinistra* latinul bal-t, balsorsot, balvégetet jelent. A "regény" lapjain a fátum és az elterveltség együttesen munkálkodik: amit az ideológiai és bürokratikus gonoszság, a zsarnoki önkény, a totális diktatúra minden igyekezete ellenére csak felibe-harmadába oldhatna meg, azt a fátum végzi be.

A mű szándékolt – egyben kényszerű – töredékessége az olvasás folyamán riasztóan kiöli időérzékünket. A történet linearitásából kitépett, információkat ismétlő, cáfoló, bolygató epizódok a folytonos tél képzetét keltik. Folyton csikorgó hideg közeleg, jönnek a "csonttollú madarak", s velük a halálos "tunguz nátha". Csontollú madár

van, tunguzok vannak; tunguz nátha nincs, és ha lenne, akkor sem a csonttollú madarak hoznák. Bodor hiperrealisztikusan dolgozik ("minden megvan"), de a valóság tényeit egymáshoz képest képtelenül, a gogoli fantasztikus realizmus, vagy a García Marquez-i mágikus realizmus hatását idéző módon elmozdítja. Szívfájdító, bizarr humor vérzi fel a modern *grimm-mesét*, a mai véres krónikát: a sokszorozás, a fölnagyítás, illetve a kicsinyítés, az eljelentéktelenítés démonira rajzolja át a világot.

A térkezelés hasonlatos az időkezeléshez. Térképpontok zsonganak fejünkben, fényképszerű elevenséggel és festői dússágában látjuk a vadregényes tájat – mely szigorúan körülhatárolva, kerítve, őrizve terül el a kelet-közép-európai (Balkán-közeli) senkiföldjén. Kétségbeejtő kétségtelenséggel ott van a seholban.

Harmadjára a beszélő – és kevert – nevű figurák, bizonytalan etnikumok átmeneti képviselői hoznak zavarba. "Saját" nevük tán nem is a sajátjuk, biléták bélyegezik őket. Bár a mellékszereplők névhálójáról és *nomen est omen*-jéről is tanulmányt lehetne s kellene írni (például arról is, ahogy az öngyilkos homoszexuális éppen *karóba húzza önmagát*, s még jóideig él; csakhogy egyáltalán nem

bizonyosan homoszexuális, és a testvérel együtt egy néven ketten vannak) – maradjunk azonban csupán a történet szinte kizárólagos mesélőjénél, Andrej Bodornál, aki a keresztnevét még szereti is. Íme, az írói alakmás! – csapna le örömmel a körültekintés nélküli elemzés. Hohó! Az a valaki, aki a nevelt fiát (Béla Bundasiant) megkeresni és hazavinni jött a maga akaratából erre a félelmetes "természetvédelmi" területre, kockáztatva az életét is, de a szabadságát föltétlenül, s célja érdekében az állati sort, a kabátujjon átszűrt nyersszeszt, gumók rágcslását, a villany nélküli sötétet, az ép ésszel felfoghatatlan munkatevékenységeket is vállalta – az a valaki minden nevet viselhet a polgári életben, csak a Bodort nem! Érkeztekor úgy kapja a Bodorbilétát, mint a rabruhát. Vagyis a Bodor Ádám könyvét lényegében egyes szám első személyben előadó Andrej Bodor minden, csak nem Bodor! Az alakmás úgy alakmás (és biztosan alakmás), hogy semmi esetre sem alakmás (egyértelmű, hogy nem az).

Ebben a paradoxonban a sinistrai lét totális paradoxitása, az író északi szélként süvítő alap gondolata is benne van. De Bodor Ádám is nagy író, mint Hrabal, Kundera, Mrožek. Másképpen nagy

író, nyilván. Abban hasonlít hozzájuk, hogy a katasztrofikus XX. század groteszk végeleteit ő is szinte teljességük-

ben sejtí, látja – ezért az északi szél még arra is képes – továbbra is jelképesen szólva –, hogy selyempapírba cso-

magolt fésűn muzsikálja el a szabadságot áhító reménység cincogó dallamát. (*Magvető Kiadó*)



**CSEMNICZKY ZOLTÁN:** Bájvigyor